

Stockholm 2022-01-26

Miljödepartementet

Yttrande gällande remissen *Förslagen till regeringen i Miljömålrådets årsrapport 2021*, ärendenummer NV-02027-15

Sveriges Hembygdsförbund har tagit del av rubricerad remiss och bedömer att förslagen kan komma att förenkla och förbättra möjligheterna att nå framgång i måluppföljningen av de etappmål som Miljömålsrådet fokuserat på i rapporten.

Sveriges Hembygdsförbunds arbete med miljö kvalitetsmålen

Sveriges Hembygdsförbunds ändamål är att vårda och synliggöra hembygdens kultur och, så att de blir en naturlig grund för ett gott liv. Sveriges Hembygdsförbund (SHF) företräder hela hembygd rörelsen som utgör landets största kulturmiljöorganisation. Som ett viktigt led i vår verksamhet har vi tagit fram ett program för ”Hållbara landskap”. SHF vill se en gemensam helhetssyn kring landskapets värden och en hållbar utveckling som beaktar landskapets alla värden. Programmet tar fasta på fyra av Sveriges miljö kvalitetsmål och är vårt bidrag till det miljö målsarbetet samt fungerar som ett stöd för rörelsens arbete med miljö målen. De fyra miljö kvalitetsmål som SHF valt ut täcker in de områden där hembygd rörelsen kan bidra till att uppnå de uppsatta målen och hela kulturlandskapet. De fyra målen har vi kallat *Levande skogslandskap*, *Levande sjö- och vattenlandskap*, *Rika odlingslandskap* samt *Goda bebyggda landskap*, som syftar på miljö kvalitetsmålen med nästan samma benämning. De mål och åtgärder som presenteras i programmet bidrar även till arbetet med de globala målen enligt Agenda 2030, samtidigt som vi därigenom vill tillför miljö målen en tydligare lokal, social och mänsklig dimension. SHF ingår även i ett flertal nätverk och råd, som är sektorövergripande, varav många arbetar för att möjliggöra att uppnå olika miljö mål.

Förslagen från programområdet *Insatser för grön infrastruktur*

De fem förslagen och de nya etappmålen, som läggs fram till regeringen, berör alla mer eller mindre de kvalitetsmiljö mål som SHF valt att arbeta mer aktivt vilka utgår från kultur- och naturmiljö värden.

Etappmål om hyggesfritt skogsbruk ska enligt rapporten ge många arter större möjlighet att finnas kvar jämfört med vid trakthyggesbruk. De hyggesfria metoderna bedöms också kunna gynna friluftsliv, rekreation, biologisk mångfald, renskötsel och kulturmiljövården. Det målet och beskrivningen stämmer väl överens med SHF:s vision för *Levande skogslandskap*. Målet uttrycks i förslaget som en önskvärd riktning, vilket är det SHF som remissinstans tar ställning till i detta yttrande. Vid en eventuell ökning i framtiden som kvantifieras bör utredningar göras om det möjligen kan bli tal om bidrag som kompensation för minskad omsättning för berörd sektor.

Etappmål om ekologisk funktionalitet i slättbygd, ska enligt rapporten uppnås genom att betesmarker, våtmarker och småbiotoper dels bevaras och sköts så att de bidrar till att stärka biologisk mångfald och grön infrastruktur, dels restaureras, återskapas och nyanläggs i en tillräcklig omfattning på platser där de bidrar till att stärka grön infrastruktur. SHF håller med om att det är angeläget att göra en insats för att bevara insekter, fåglar och annan biologisk mångfald i åkerdominerade bygder. Åtgärderna är i linje med SHF:s vision för *Rika odlingslandskap*. I åtgärdsarbetet är det dock viktigt att samarbeta med olika instanser och utgå ifrån den historiska kontexten. Det tvärssektoriella arbetet krävs för att inte en myndighet möjliggör borttagande av t ex betesmarker eller småbiotoper och en annan myndighet stödjer nyanläggning. För att undvika sådan hantering bör därför kulturhistoriska perspektiv och användning av befintliga resurser vara ledande.

Etappmål om restaurerad eller återskapad grön infrastruktur i anslutning till bebyggelse, natura 2000-områden och värdestrakter kan dock vara mer problematiskt och ett hot mot kulturmiljövården i vattendragen. Enligt miljökonsekvensbeskrivningen kan förslaget ge negativa konsekvenser för vissa markägare om åtgärden att förbättra konnektiviteten försvårar rationellt brukande. Slutsatsen är att det bedöms att endast kunna ske i enskilda fall och tanken är att de kan få ekonomisk ersättning för åtgärderna från t ex LONA, landsbygdsprogram och miljöersättningar. Kulturarvet är en ändlig resurs och att ta bort en anläggning innebär att man raderar en del av vår kulturhistoria. SHF är därför inte enig med analysen i konsekvensbeskrivningen, vilken också strider mot vår vision som formuleras i programmet om *Levande sjö- och vattenlandskap*.

Förslaget om nytt regeringsuppdrag till Trafikverket om ekonomiskt stöd till enskilda väghållare, för att stärka viktiga värden för grön infrastruktur ser SHF som innovativt. SHF:s förhoppning är att en utredning av förutsättningar för att utveckla befintligt system för ekonomiskt stöd och föreslå åtgärder till enskilda väghållare kan stödja

åtgärder som stärker viktiga natur- och kulturvärden. Vilket i sin tur även gynnar den gröna infrastrukturen. Eftersom de enskilda vägarna utgör en så stor procent av vägarna i landet kan en anpassning av regelverket, så att stöd kan gå till även sådana åtgärder, möjliggör enskilda initiativ att gynna andra typer av miljöförbättrande åtgärder än vad som finns idag.

För Sveriges hembygdsförbund

Jan Nordwall
Generalsekreterare

Helena Rosenberg
Kulturmiljöstrateg